

David Barnouw

Ontkenningen van de Holocaust, een onvolledig overzicht

Het fenomeen Holocaustontkenning staat door de rechtzaak David Irving versus Deborah Lipstadt weer in het middelpunt van de belangstelling. David Barnouw geeft een overzicht van Holocaust-*deniers* en hun pogingen te bewijzen dat het getal van zes miljoen Holocaust-slachtoffers naar hun mening onjuist is.

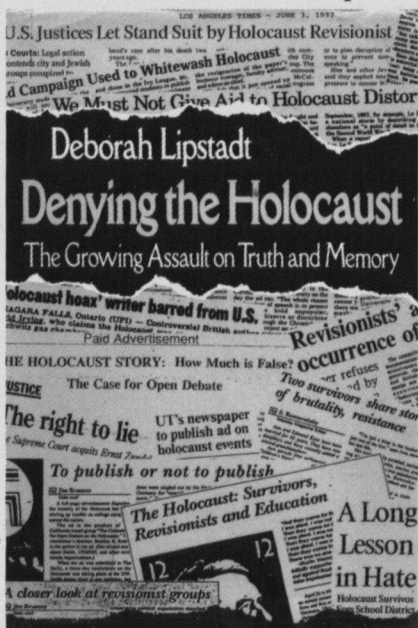
'Een idiote opruier die met feiten goochelt.' Zo omschreef de Amerikaanse historicus Eric Johnson onlangs zijn Engelse 'collega' David Irving. En merkwaardig genoeg slaat deze omschrijving op veel meer Holocaustontkenners, zoals deze vertegenwoordigers van een merkwaardige subdiscipline in de geschiedwetenschap worden genoemd. Enige decennia geleden werd het woord revisionisten ook wel gebruikt om hen te plaatsen en zij staan er zelf ook op zo genoemd te worden, maar politieke correctheid heeft het woord revisionisme naar de achtergrond gedreven; het wordt een te versluierend woord gevonden. Binnen de Amerikaanse geschiedschrijving bestond al sinds de Eerste Wereldoorlog een kleine stroming die zich in eerste instantie bezighield met de schuldvraag van die oorlog. Ook het volgens deze veelal isolationistische historici ten onrechte betrokken raken van de Verenigde Staten bij die oorlog was onderwerp van studie.¹ Na de Tweede Wereldoorlog kwam een vergelijkbare stroming op. Deze bestond enerzijds uit serieuze historici, die bijvoorbeeld de oorzaken van en de schuld aan het uitbreken van deze oorlog aan hernieuwd onderzoek onderwierpen, anderzijds uit personen die nazi-Duitsland uitsluitend in positieve termen beschreven en de door de nazi's begane oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid minimaliseerden of botweg ontkenen. Deze tweede groep tooide zich ook met de naam revisionisten.

1 M.C. Brands, 'Revisionistische bewegingen in de Amerikaanse historiografie', *Theoretische Geschiedenis* 2 (1977) 77-92.

De eerste auteurs die zich met de Holocaust-deniers bezighielden, zoals bijvoorbeeld Gill Seidel², legden nogal de nadruk op internationale verbanden en netwerken tussen verschillende neonazi-organisaties, waarvan de omvang en invloed nogal eens overtrokken weergegeven werd. Latere schrijvers als Deborah Lipstadt³ leggen minder de nadruk op netwerken en meer op individuen.

Nederland

In Nederland hield een zeer klein deel van oud-politieke delinquenten, meestal ex-NSB'ers, zich op 'revisionistische' wijze bezig met het verleden.

Deborah Lipstadt's *Denying the Holocaust* (New York 1993).

Een verheerlijking van het nationaal-socialistische verleden en het ontkennen van misdaden waren onderdeel van hun optreden, dat maar onder weinig ogen kwam. In een speciaal aan Mussert geweid nummer van het *Sociaal Weekblad* (1956) van de ex-SS'er Van Tienen kwam het volgende voor:

‘Wij voor ons aanvaardden een getal van tenminste 200.000 en ten hoogste 300.000 Joodse slachtoffers van misdadige acties - naar wij nogmaals beklemtonen: niet alléén van Duitse zijde! - als de meest betrouwbare uitkomst van vele berekeningen (...). Het lot van de Joden in de Tweede Wereldoorlog blijft een tragedie, ook als in plaats van zes miljoen rond 250.000 werd vermoord, maar hun lot is niet meer een ‘ongegevenard dieptepunt in de geschiedenis der mensheid’, zoals thans wordt beweerd, indien men bedenkt, dat naar schatting een

zelfde aantal mensen - 250.000 - binnen 24 uur ten offer vielen aan het misdadige fosforbombardement op Dresden in februari 1945.’⁴

2 Gill Seidel, *De ontkenning van de Holocaust. Antisemitisme, racisme en Nieuw Rechts* (Baarn en Den Haag) 1988 (oorspr. *The Holocaust Denial*, 1986).

3 Deborah Lipstadt, *Denying the Holocaust. The Growing Assault on Truth and Memory* (New York 1993).

4 Geciteerd in Jaap van Donselaar, ‘Extreem-rechts en revisionisme. Een halve eeuw

In het kort komt hier de standaardtekst van de ontkenners naar voren: het aantal joodse slachtoffers wordt ver naar beneden geredeneerd en het aantal slachtoffers aan Duitse zijde flink gemajoreerd (Dresden telde waarschijnlijk $\pm$ 40.000 slachtoffers). Het getal 300.000 is decennia lang een rol blijven spelen en de ontkenners hebben altijd beweerd dat het Internationale Rode Kruis dat cijfer bekend heeft gemaakt. De ontkenningen van die organisatie hebben niet mogen baten. De 300.000 waren al een stuk minder dan het getal van een miljoen vermoorde joden dat in de *Baseler Nachrichten* van 12 juni 1946 was verschenen. Naast de 'tellers' is later een groep 'wetenschappers' ontstaan die de onmogelijkheid van de massamoord tracht aan te tonen. Dat gebeurt veelal door middel van zeer doorwrocht aandoende artikelen en boeken met veel tabellen, chemische formules en plattegronden, waaruit steevast naar voren komt dat er geen mensen vergast zijn in Auschwitz. Een eenvoudiger aanpak is het schrijven van zinnen als 'In het voormalig Groot-Duitse Rijk hebben geen gaskamers bestaan.' Hetgeen (ten dele) klopt, omdat vernietigingskampen als Auschwitz, Sobibor of Treblinka in Polen lagen. Daarnaast werd gemakshalve voorbijgegaan aan de moordpartijen die tussen 1941 en 1942 door *Einsatzgruppen* in Oost-Europa werden gepleegd en die al meer dan een half miljoen joodse slachtoffers kostte. In Auschwitz-Birkenau is minder dan een vijfde van de joden omgebracht⁵, maar door de symboolwaarde van Auschwitz richten de ontkenners hun pijlen voornamelijk op dat kamp.

Frankrijk

Frankrijk wordt algemeen erkend als het land waar de eerste ontkenkende geluiden vandaan gekomen zijn. Vanzelfsprekend gebeurde dat in het naoorlogse Duitsland ook, maar de Geallieerde en Sovjetrussische controle was waarschijnlijk te groot om deze geluiden echt naar buiten te brengen.

Dat een prominent fascist als Maurice Bardèche in *Nuremberg ou la Terre promise* (1948) nazi-Duitsland verdedigt en de Holocaust ontkent, is niet verwonderlijk. Hij was een van de eersten die bewijzen voor de massa-

'historisch-revisionisme' in Nederland' in: *Weerzinwekkende 'wetenschap'. Verslag van een studiedag over holocaustontkenning en andere uitingen van historisch revisionisme op 8 december 1997 te Amsterdam.*

5 Wolfgang Benz (Hersg.), *Dimension des Völkermords. Die Zahl der jüdischen Opfer des Nationalsozialismus* (München 1991) 17.

moord als falsificaties afdeed en hij meldde als eerste dat de gaskamers in Auschwitz gebruikt werden om kleding te ontluizen; een veel terugkerend thema bij alle ontkenners. In datzelfde jaar was het een Franse ex-communist en verzetsstrijder, die de fakkel overnam in zijn eerste boek *Le Passage de la Ligne*. In *Le mensogne d'Ulysse. Regard sur la littérature concentrationnaire* (1950), *Ulysse trahi par les siens* (1961) en andere boeken zou hij zijn veldtocht voortzetten. Hij was zwaar gehandicapt teruggekeerd uit Buchenwald en Dora en koesterde grote wrok tegenover medegevangenen die in de kamphiërarchie macht over hem hadden uitgeoefend. Hij ergerde zich ook aan de vaak overdreven zogenaamde ooggetuigeverslagen die na de oorlog over de kampen verschenen. Hij nam zijn eigen verblijf als norm en aangezien hij geen gaskamers had gezien, hadden die dus ook niet bestaan. Later sloeg hij ook aan het 'tellen' en kwam tot maximaal één miljoen joden die vermoord of verdwenen waren. Maar verder waren alle verhalen over de Holocaust onderdeel van een joods-communistisch complot.⁶ Vanzelfsprekend waren in zijn ogen Holocaust-historici met een joodse achtergrond in principe onbetrouwbaar en hij kwam ook met het vaak herhaalde motief dat de Holocaust was uitgevonden om de staat Israël een motief te geven om Duitsland uit te melken voor schadevergoeding.

Rassinier mag beschouwd worden als de 'godfather' van in elk geval de Franse Holocaustontkenners, zijn opvolger Robert Faurisson werd al snel ook internationaal bekend. In een verslechterend rechts klimaat met een groeiende partij als het Front National, waarbij leider Le Pen de jodenmoord 'een voetnoot in de geschiedenis' noemde, was ruimte voor een hernieuwde aanval op de Holocaust. De groeiende belangstelling voor de Holocaust zorgde als het ware ook voor meer aanvallen. Faurisson was in het gezelschap van pseudo-historici, goochelaars met cijfers en rabiante antisemieten een uitzondering, omdat hij een echte wetenschapper was met een positie als wetenschappelijk hoofdmedewerker aan de Universiteit van Lyon. Weliswaar in de literatuurwetenschap, maar dat weerhield hem er niet van om zich op het gladde ijs van de Holocaustontkenning te begeven. Op 29 december 1978 publiceerde hij in *Le Monde* het geruchtmakende artikel 'Le problème des chambres à gaz, ou la rumeur d'Auschwitz'. In datzelfde jaar had hij een uitgebreide expertise geschreven ten behoeve van de Duitse neonazi Heinz Roth die terechtstond voor het *Landgericht* in

6 Gie van den Berghe, *De uitbuiting van de Holocaust* (Antwerpen en Baarn 1990) 31 e.v.

Frankfurt am Main, omdat hij beweerde dat het dagboek van Anne Frank een vervalsing was.⁷ Faurisson had door het naast elkaar leggen van de Franse en de Duitse versie, en het Nederlandse origineel (later bleek dat hij het Nederlands niet machtig is) tal van tegenstrijdigheden gevonden. Ook in de tekst zelf had hij tegenstrijdigheden gevonden en een gesprek met Otto Frank had hem nog meer aan een vervalsing doen geloven. Zijn werkwijze maakt op het eerste gezicht een wetenschappelijke indruk, maar hij valt regelmatig door de mand. In zijn verhaal van de arrestatie van de onderduikers komt hij met een getuige naar voren: 'waarvan ik geloof dat hij goed geïnformeerd en ter goeder trouw is en tevens een goed geheugen bezit [...] Ik heb beloofd zijn naam te verzwijgen [...] De naam en adres van deze getuige [...] staat genoteerd onder verzegelde omslag.' Een foto van deze verzegelde omslag staat als bijlage voor zijn 'onderzoek' afgedrukt. De uitgever van de Nederlandse uitgave heeft dit 'bewijsmiddel' wijselijk niet afgedrukt.

Uitgeverij La Vielle Taupe bracht in 1980 ook Faurisson's *Mémoire en défense. Contre ceux qui m'accusent de falsifier l'Histoire. La question des chambres à gaz* uit. Hierin ontkende hij opnieuw het bestaan van gaskamers en hij verdedigde zich tegen diegenen die hem ervan beschuldigden de geschiedenis te vervalsen. Maar wellicht was de inleiding opzienbarend. Die was geschreven door de Amerikaanse publicist Noam Chomsky, hoogleraar linguïstiek en vroeger een bekend bestrijder van de Amerikaanse Vietnam-politiek. Hij schreef in de inleiding dat hij overal en altijd de vrijheid van meningsuiting zou verdedigen, ook al zou Faurisson een antisemiet of fanatiek pro-nazi blijken te zijn. Er barstte een enorme polemiek los en de Franse ontkenner werd op slag de held van de Holocaustontkenners. In Frankrijk zelf ging het minder goed met hem, aangezien hij zich voor de rechter moest verantwoorden voor zijn uitspraken. Hij werd, ook na hoger beroep, veroordeeld tot drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf en het betalen van enkele boetes en (symbolische) schadevergoedingen wegens laster, het aanzetten tot discriminatie, rassenhaat en rassengeweld. Later zou het Franse parlement een wet aannemen waarin het ontkennen van de Holocaust strafbaar werd gesteld. De discussie rond de Holocaust werd nog eens extra gevoed door de 'affaires',

7 In 1980 verscheen de expertise als 'Le Journal d'Anne Frank est-il authentique?' in: Serge Thion, *Vérité historique ou vérité politique?* (Parijs 1980). In 1985 verscheen in een Nederlandse vertaling: *Het dagboek van Anne Frank - een vervalsing* (Antwerpen 1985). Het vraagteken was dus weggelaten.

met of zonder rechtszaken, rond het Franse oorlogsverleden, waarbij Touvier, Barbie, Bousquet, Papon en ook Mitterrand de belangrijkste actoren zijn.

USA

Er zijn op het moment tientallen Holocaustcentra in de Verenigde Staten, elke staat heeft er wel één, terwijl de ontkenners het met één instituut moeten doen: het in 1978 opgerichte *Institute for Historical Review* in Torrance, California. Onschuldiger kon het niet klinken, maar het instituut was ervoor om eenieder te verenigen die er rechtsradicale tot neonazistische ideeën op na hield, de antisemieten en de racisten. In 1993 heeft Deborah Lipstadt alle Amerikaanse ontkenners op een rijtje gezet, plus enige buitenlanders, waaronder David Irving, die haar zes jaar later voor de Engelse rechter sleepte. Lipstadt claimt, niet ten onrechte, dat de ontkenners jarenlang zijn uitgemaakt voor 'harmless cranks operating on the lunatic fringe', maar dat ze de laatste tien, twintig jaar doorgedrongen zijn in respectabele milieus. Isolationistische gevoelens gingen hand in hand met antisemitisme en bewondering voor nazi-Duitsland. Harry Elmer Barnes en Austin J. App, beiden academici met universitaire banen, zijn te beschouwen als de 'godfathers' van de Holocaustontkenners in de Verenigde Staten. De laatste schreef vanaf de Tweede Wereldoorlog talloze brochures, boekjes en pamfletten met één boodschap; de Holocaust was een leugen. In 1973 culmineerde zijn schrijfdrift in *The Six Million Swindle: Blackmailing the German People for Hard Marks with Fabricated Corpses*. In acht stellingen 'bewijst' hij zijn gelijk en de belangrijkste zes luiden aldus: 1) de Duitsers waren voor emigratie van de joden, niet voor uitroeiing; 2) vergassing hebben nooit plaats gevonden; 3) de meerderheid van de verdwenen joden is in de Sovjet-Unie terechtgekomen; 4) de meerderheid van de joden die in Duitsland om waren gebracht waren partizanen, spionnen en saboteurs; 5) Israël houdt de archieven dicht voor echt onderzoek en 6) voor de zes miljoen is geen spoor van bewijs geleverd. Zijn 'stellingen' zouden de komende decennia steeds herhaald worden, zoals bijvoorbeeld door Richard Harwood die met zijn 28 pagina's tellende *Did Six Million Really Die? The Truth at Last* een oplage van meer dan een miljoen wist te bereiken. De naam van de auteur was een pseudoniem; hij heette in werkelijkheid Richard Verrall, redacteur van het *National Front*-tijdschrift

Spearhead. De tekst was voor een groot deel gebaseerd op een uit 1969 stammende Amerikaanse publikatie *The Myth of the Six Million*. Maar de jaren zeventig zouden een doorbraak laten zien van de pamfletten met ontkenningen, geschraagd door soms kolderieke bewijzen, naar zeer wetenschappelijk uitzijnde boeken met veel tabellen. Arthur R. Butz, een hoogleraar uit Illinois, publiceerde in 1976 *The Hoax of the Twentieth Century*, een studie die in ontkenners-kringen nog steeds vol ontzag wordt genoemd. Weliswaar worden hier ook tal van rekenstrucs uitgehaald, 'Vernichtung' slaat volgens hem niet op mensen en de Geallieerden hebben ook honderdduizenden onschuldige burgers bij bombardementen gedood, maar het geheel wordt opgediend in een academisch aandoende stijl. Het twee jaar later opgerichte *Institute for Historical Review* en het gelijknamige *Review* gaven vorm aan de sprong naar de bovenwereld en in hun website staan ook trots de wetenschappelijke instituten vermeld die abonnee van het tijdschrift zijn. De conferenties en de scribenten van het *Review* kunnen nauwelijks tot de wetenschappelijke top of subtop gerekend worden. De beroemdste schrijvers zijn de Fransman Faurisson en de Engelsman David Irving die tot zijn smadelijke nederlaag tegenover Lipstadt en Penguin voor de Royal Court of Justice in Londen door velen als een bijna respectabele onderzoeker werd beschouwd. Eind jaren negentig werd het gebruikelijk advertentie-ruimte in universiteits- of studentenbladen te kopen om daarin een aantal 'vragen' met betrekking tot de Holocaust te stellen, een tactiek die tot vele discussies leidde, hetgeen de ontkenners maar al te graag wensten.

Het Warsaw Ghetto Monument van Nathan Rapoport, opgericht in 1948 ter nagedachtenis van de opstand in het getto van Warschau in 1943. Uit: James E. Young ed., *The Art of Memory: Holocaust Memorials in History* (New York 1994).

Anne Frank

De ontkenners en Anne Frank

Een 'subspecialisme' onder Holocaustontkenners is de ontkenning van de authenticiteit van het dagboek van Anne Frank.⁸ Hoewel in Annes

8 Zie hiervoor: David Barnouw, 'Aanvallen op de echtheid van het dagboek' in:

dagboek niets over gaskamers of Auschwitz staat te lezen (maar ze vermeldt wel op 9 oktober 1942: 'De Engelse radio spreekt van vergassing'), neemt haar dagboek een belangrijke plaats in bij de ontkenners. Dat heeft alles te maken met het feit dat er miljoenen mensen zijn die het dagboek hebben gelezen en dat het dagboek vaak het eerste, en soms enige, boek over de jodenvervolging is dat wordt gelezen. Indien dat symbool kan worden aangetaast, is al een hoop bereikt, is de redenering van de ontkenners.

De eerste aanvallen op de authenticiteit verschenen in Scandinavische landen: in november 1957, tien jaar na de Nederlandse eerste druk, in het Zweedse blad *Fria Ord* en in maart 1958 in het Noorse blad *Folg og Land*, het orgaan van de voormalige SS-divisie Wiking. Hierin werd verwezen naar Meyer Levin, een joodse schrijver uit de Verenigde Staten, die met Otto Frank in gevecht scheen over de copyrights van het dagboek. In werkelijkheid ging het over de toneelbewerking van het dagboek, waarvoor Meyer Levin eerst was aangetrokken, maar wiens versie afgewezen was. Na een rechtszaak werd de zaak afgedaan, waarbij Levin \$ 15.000 betaald kreeg voor zijn werk. Tot ver in de jaren tachtig werd in artikelen en pamfletten van ontkenners uitgelegd dat Otto Frank geld betaald had aan Meyer Levin omdat hij het dagboek geschreven zou hebben. Eind jaren vijftig, begin jaren zestig speelde in Lübeck een zaak tegen twee ex-nazi's, waarbij de authenticiteit werd aangevallen. In een oudleerlingenblad had één van hen, een docent Engels geschreven: 'Die gefälschten Tagebücher der Eva Braun, der Königin von England und das nicht viel echtere der Anne Frank haben der Nutzniessern der deutschen Niederlage zwar einige Millionen eingebracht, uns dafür aber auch recht empfindlich werden lassen.' Er werden maar liefst drie expertises vervaardigd, maar het proces ging uit als een nachtkaars, omdat de verdachten claimden overtuigd te zijn van de echtheid van de dagboeken: zo kwamen zij er ook nog zonder straf af.

In Oostenrijk was het *Europa Korrespondenz* die in zijn januarinumnummer van 1959 beweerde dat de toenmalige directeur van Oorlogsdocumentatie, dr. L. de Jong, de auteur was van het dagboek. Annes faam had nu ook de Verenigde Staten bereikt en het was dus niet verwonderlijk dat zij ook daar aangevallen zou worden. In de zomer van 1967 verscheen een nummer van *American Mercury*, een tijdschrift vol antisemitisme, waarin Teresa Hendry met het oude verhaal kwam dat Meyer Levin het dagboek had geschreven. Dit artikel zou vele malen gebruikt worden, zoals bijvoor-

David Barnouw en Gerrold van der Stroom ed., *De dagboeken van Anne Frank* ('s-Gravenhage en Amsterdam 1986).

beeld in Harwoods *Did Six Million really Die? The Truth at Last* en het zou ook in het Duits (1975) en het Nederlands (1976) op de markt komen. De eerder genoemde Butz noemde het dagboek ook in zijn *Hoax*, maar meer in het voorbijgaan: 'I will only remark that I have looked it over and don't believe it.' (p. 37). Pas in 1978 verscheen het eerste geschrift van enige omvang dat zich uitsluitend bezighield met de zogenaamde ontmaskering van het dagboek. *Anne Frank Diary - A Hoax?* was geschreven door de Zweed Ditlieb Felderer, die via zijn eigen uitgeverij *Bible Researcher* ook boeken uitgaf als *Zionism The Hidden Tyranny*. The Meyer Levin-theorie werd door hem van de hand gedaan, maar aan zijn hoofdstuktitels is te zien wat hem bezielt: 'Drug addict at tender age', omdat Anne schrijft dat ze dagelijks Valeriaantjes inneemt; 'Sexual extravaganza', over haar verliefdheid op Peter, wat Felderer trouwens ook als 'the first child porno' betitelt. Het is niet verwonderlijk dat hij het dagboek uiteindelijk als 'a forgery, a monstrous travesty' betitelt. Het ultrarechtse Amerikaanse blad *The Spotlight* bracht in mei 1978 toch weer het Meyer Levin-verhaal, het leek een onuitroeibare mythe te blijven.

Terwijl in de Verenigde Staten de aanvallen op de echtheid veelal onder de beschermende paraplu van het *Institute for Historical Review* en in het gelijknamige blad plaatsvonden, waren het in Duitsland los van elkaar opererende individuen die de echtheid aanvielen. Eind jaren zeventig, begin jaren tachtig vonden enige processen plaats, waarbij het Openbaar Ministerie, samen met Otto Frank, de ontkenners aanpakten. Heinz Roth, een architect, tevens uitgever van neonazistische brochures, uit de buurt van Frankfurt, begon vanaf 1975 pamfletten te verspreiden waarin hij de 'Grosse Schwindel' aan de kaak stelde. Vijf jaar later eindigde de rechtzaak tegen hem in hoger beroep bij het *Bundesgerichtshof*, dat vond dat Roth niet voldoende tijd had gehad om zijn beweringen te staven; dat moest bij een herziening van de zaak wel gebeuren. Dat de verdachte al twee jaar tevoren overleden was, scheen geen rol te spelen.

In Hamburg werden in het voorjaar van 1976 na voorstellingen van het toneelstuk *Das Tagebuch der Anne Frank* pamfletten uitgedeeld met als kop 'Best-Seller - ein Schwindel', waarin de bekende Meyer-Levin-versie weer werd opgedist. Dit zou het begin worden van een ellenlange rechtstrijd, die pas in 1992 werd beëindigd. Zo werd het *Bundeskriminalamt* uit Wiesbaden ingeschakeld door het *Landgericht* in Hamburg om een expertise te maken over de vraag of Anne alles zelf had geschreven. De uitslag van het onderzoek bedroeg slechts een schamele vier pagina's, waarin on-

der meer geruststellend stond dat het papier en de inkt van vóór de oorlog stamden. Maar er stond ook in dat er op sommige plekken met ballpoint was geschreven, een schrijfinstrument dat pas na de oorlog op de markt was gekomen. *Der Spiegel*, toch niet als neonazistisch te beschouwen, publiceerde op 6 oktober 1980 een lang artikel met als inleiding; 'Ein Gutachten des Bundeskriminalamt belegt: Im "Tagebuch der Anne Frank" ist nachträglich redigiert worden. Die Echtheit des Dokuments wurde damit weiter in Zweifel gezogen'.

Een maand later ontving het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie alle handschriften van Anne Frank, als erfenis van de in augustus 1980 overleden Otto Frank. Er werd besloten een wetenschappelijke uitgave van de dagboeken te bezorgen, mede vanwege 'de met stijgende frequentie, met name in de tweede helft van de jaren zeventig, gepubliceerde aanvallen op de authenticiteit ...' Het *Landgericht* in Hamburg besloot nu de zaak aan te houden tot het RIOD zijn studie had voltooid. In 1986 verscheen de Nederlandse uitgave, gevolgd door een Duitse in 1988. Nu zou men weer verder kunnen, maar het tijdsverloop werkte in het voordeel van de daders; omdat het strafbare feit (laster) middels drukwerk (een pamflet) was begaan, was de perswet van toepassing, die de betrekkelijk korte verjaringstermijn van een half jaar kent. Volgens het *Hanseatische Oberlandesgericht* moest ervan worden uitgegaan dat die termijn van een half jaar ten tijde van de dagvaarding in 1978 al was verstreken en Geiss had zijn vlugschriften in 1977 verspreid. Volgens het *Oberlandesgericht* kon men na tien jaar niet meer vaststellen wanneer en hoe vaak Geiss zijn pamfletten had verspreid en de zaak werd geseponneerd. Het formele strafrecht had hiermee weliswaar zijn loop gehad, maar het was allerminst bevredigend. De Duitse justitie had de zaak terzijde gelegd en het leek nu dat men ongestraft grievende praatjes over de echtheid van Annes dagboek kon verspreiden.

In België had de vereniging Vrij Historisch Onderzoek in 1991 *Het "Dagboek" van Anne Frank: een kritische benadering* uitgegeven. Hierin was de Nederlandse vertaling van *Le Journal d' Anne Frank est-il authentique?* van Faurisson weer opgenomen (dat was in 1985 ook al door hen uitgegeven). Siegfried Verbeke had als inleider zijn 'Bedenkingen bij een RIOD-uitgave' opgetekend, die vooral de verraadzaak betroffen. Vrij Historisch Onderzoek had dit boekje zowel gevraagd, maar vooral ongevraagd naar vele bibliotheken in Nederland gestuurd. Daartegen kwamen de Anne Frank Stichting te Amsterdam en het Anne Frank Fonds te Basel in het

geweer en zij startten een civiele procedure tegen Verbeke en Vrij Historisch Onderzoek. Zij stelden dat de gedaagden onrechtmatig handelden door de authenticiteit van het dagboek van Anne Frank in twijfel te trekken en zij vorderden een verbod op de verspreiding van het boekje in Nederland op straffe van een dwangsom van f 25.000,-.

Zij stelden tot de vordering gekomen te zijn 'door de dringende wens om voor eens en voor altijd af te zijn van het gemorrel aan het dagboek van Anne Frank, dat symbool is voor de historische gebeurtenissen die Verbeke en zijn mede-aanhangers van het revisionisme ontkennen.'

De Amsterdamse Arrondissementsrechtbank kwam eind 1998 tot de conclusie dat:

'de door Verbeke c[um] s[uis] openbaar gemaakte opvatting, kort gezegd luidende dat het dagboek niet authentiek en - dus - vervalst is tegenover de op wetenschappelijk onderzoek gebaseerde bevindingen in de RIOD-uitgave onvoldoende steun vindt in de door Verbeke cs aangedragen feiten en/of argumenten. Mede in aanmerking nemende de harde, veelal denigrerende, en krenkende bewoordingen waarin de [...] uitlatingen zijn gedaan, komt de rechtbank tot het oordeel dat Verbeke cs zowel jegens eisers als de slachtoffers van de holocaust en hun nabestaanden in hoge mate onzorgvuldig hebben gehandeld door het boekje te verspreiden op de wijze als door hen gedaan. [...]

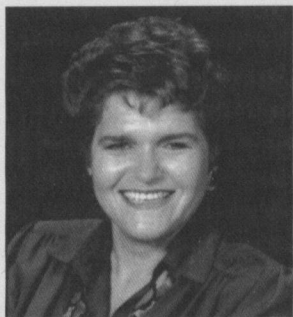
Jegens de slachtoffers van de holocaust en hun nabestaanden zijn de uitlatingen kwetsend en nodeloos grievend. Dat zij bij hen psychische of emotionele schade teweegbrengen volgt daaruit onontkoombaar.'

De rechtbank wees daarop beide vorderingen van de eisers toe, hetgeen een overwinning betekende voor de Stichting en het Fonds, wat natuurlijk niet wil zeggen dat Annes dagboek nu gevrijwaard is van aanvallen door revisionisten, ontkenners, oud- en neonazi's of pseudo-geleerden.

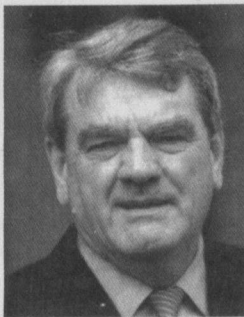
Wat te doen?

In de laatste decennia van de vorige eeuw lijkt de Holocaust of Sjoah het centrale thema te zijn in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Daar schijnt geen eind aan te komen, wat men er ook over denken moge. Het lijkt ook bijna logisch dat in de slipstream van deze aandacht de Holocaustontkenners extra hun best blijven doen en van de onderwereld

van het uitdelen van groezelige pamfletten door willen stoten naar de bovenwereld van serieuze historici. Dat lukt voor een deel, zij het een klein deel, in de Verenigde Staten, waar de ideeën van de ontkenners een zekere legitimiteit gaan ontlenuen aan het feit dat hun ideeën serieus worden besproken in bijvoorbeeld studentenbladen. Deborah Lipstadt wijdt dat gedeeltelijk aan het postmodernistische deconstructivistische denken dat aanwezig is. Als je geleerd wordt dat er geen objectieve werkelijkheid is, dat je overal vraagtekens bij moet zetten, dan is het vreemd dat je dat bij de Holocaust niet zou mogen, is haar niet-onlogische redenering.⁹

Deborah Lipstadt. Uit: Lipstadt, *Denying the Holocaust*.

David Irving. Uit: *Algemeen Dagblad* (25-01-2000).

Daarnaast biedt het Internet een fantastische vrijplaats om ongecontroleerd de meest vreemde dingen te beweren, een vrijplaats waarvan de holocaustontkenners ook gretig gebruik maken. *Les assassins de la mémoire*¹⁰ zullen hun best blijven doen de Holocaust weg te poetsen en dan is de weg open om het Derde Rijk die eer te geven die het in hun ogen verdient.

Het verbieden van uitingen van Holocaustontkenners blijft op gespannen voet staan met de vrijheid van meningsuiting, die in de meeste westerse landen als een grondrecht geldt.¹¹ In Nederland bestaat nog altijd artikel 137, lid e van het Wetboek van Strafrecht dat onder meer het aanzetten tot rassenhaat strafbaar stelt. Maar laat vooropgesteld zijn dat de geschiedschrijving niet in een rechtszaal plaatsvindt, niet mag plaatsvinden. De zaak-*Irving versus Lipstadt* in Londen is een voorbeeld dat geen navolging verdient.

9 Freke Vuijst, 'Amerikaanse holocaust-ontkenners in schaapskleren', *Vrij Nederland* (13-11-1993).

10 P. Vidal-Naquet, *Les assassins de la mémoire* (Parijs 1987).

11 Zie ook: Georgi Verbeek ed., *De verdwenen gaskamers. De ontkenning van de Holocaust* (Leuven en Amersfoort 1997).

Supplement

Groniek bestaat sinds 1967 en is daarmee het oudste historisch tijdschrift van Nederland gemaakt door studenten. De redactie wordt gevormd door geschiedenisstudenten van de Rijksuniversiteit Groningen.

Groniek verschijnt vier maal per jaar. Elk nummer bestaat uit een thematisch gedeelte en een supplement. In het thematische deel wordt een onderwerp centraal gesteld dat door bekende en minder bekende auteurs uit binnen- en buitenland belicht wordt. Het supplement bevat artikelen over gevarieerde onderwerpen, interviews met bekende historici en besprekingen van recent verschenen boeken. Bovendien biedt *Groniek* haar lezers de mogelijkheid om in het supplement te publiceren.

In de komende nummers komen onder andere de volgende thema's aan bod: *De Nederlandse Monarchie, Pre-koloniaal Afrika, Armoede, De Klassieke Oudheid en Rechtszaken.*

In oktober 2000 zal het 150e nummer verschijnen, en dit zal vergezeld gaan met een jubileum-congres met als thema "De Nederlandse Monarchie".

Ja, ik geef mij op als abonnee van *Groniek* voor slechts f 40,- per jaargang (niet-studenten f 50,-) en ontvang daarbij een gratis nummer als welkomsgeschenk.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Plaats: _____

Tel. nr.: _____

Ik wil *Groniek* nummer ____ als welkomsgeschenk ontvangen.*

Hierbij machtig ik stichting Groniek om jaarlijks het verschuldigde abonnementsgeld van mijn rekening af te schrijven.**

Rekeningnummer Bank/Giro: _____

Handtekening: _____

Ik wacht liever een jaarlijkse acceptgiro af, en ik betaal f 42,50 voor een jaarabonnement (niet-studenten f 52,50).

* Voor een lijst met reeds verschenen nummers zie achterin dit nummer of op internet: www.groniek.nl

** Deze machtiging kan schriftelijk worden ingetrokken.

Een jaargang loopt van september tot september. Abonnementen niet opgezegd voor 1 september worden automatisch verlengd met een jaar.

Adres: Stichting Groniek, Postbus 716, 9700 AS Groningen.